

Niva Moravy

foto: Viera Šaffnerová-Štenová

Mokrade Turca

foto: Andrej Šulovský

Rieka Orava a jej prítoky

foto: Pavol Balanský

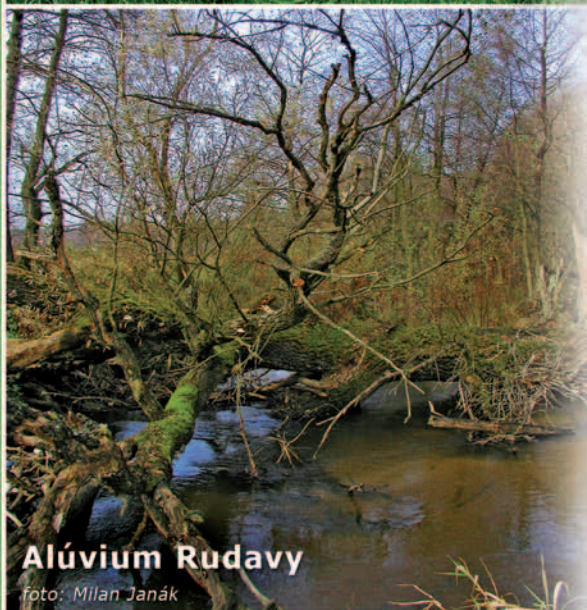
Senné

foto: Miloš Balla

Mokrade Oravskej kotliny

foto: Robert Trnka

Alúvium Rudavy

foto: Milan Janák

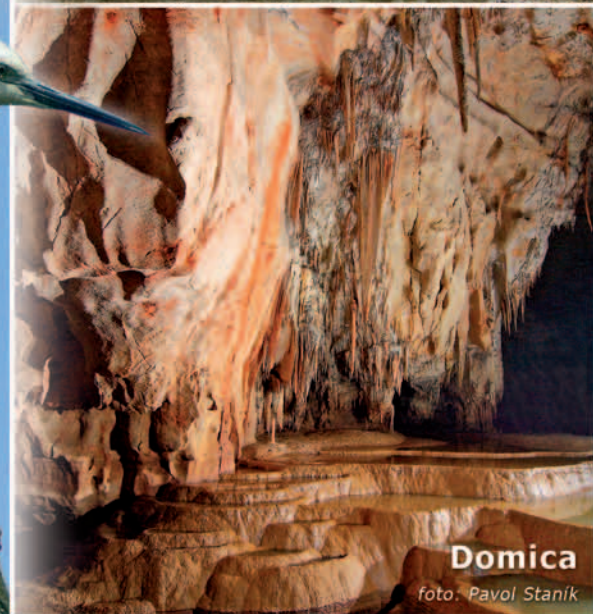
Šúr

foto: Ivan Ondrášek

Jaskyne Demänovskej doliny

foto: Pavol Staník

Domica

foto: Pavol Staník

Dunajské luhy

foto: Dušan Kepko

Parížske močiare

foto: Jozef Lengyel

Poíplie

foto: Daniel Baláž

Latorica

foto: Miloš Balla

Alúvium Tisy

foto: Miloš Balla

RAMSARSKÉ LOKALITY NA SLOVENSKU

Mokrade sú územia, v ktorých základným faktorom ovplyvňujúcim prostredie a v ňom žijúce rastliny a živočíchy, je voda. Mokrade sa vyskytujú v každej krajine a klimatickej zóne, od polárnych oblastí po trópy. Patria k najproduktívnejším ekosystémom sveta a považujú sa za kolísku biologickej diverzity. Poskytujú vodu, životné podmienky a iné úžitky, na ktorých závisia obyvatelia tejto planéty, vrátane nespočetných druhov rastlín a živočíchov – vtákov, cicavcov, plazov, obojživelníkov, rýb aj bezstavovcov.

Mokrade a ich druhy zároveň patria k najohrozenejším. Pre ich zachovanie bol podpísaný osobitný Dohovor o mokradiach majúci medzinárodný význam (Ramsar, Irán, 1971), nazývaný aj **Ramsarský dohovor**. Je to medzivládna dohoda, ktorá poskytuje rámec pre národné aktivity a medzinárodnú spoluprácu v ochrane a múdrom využívaní mokradí a ich zdrojov. Za múdre využívanie mokradí sa pritom považuje udržiavanie ich ekologického charakteru, ktoré sa dosahuje realizáciou ekosystémových prístupov v kontexte trvalo udržateľného rozvoja. Tento koncept je ústrednou filozofiou Ramsarského dohovoru pri ochrane a využívaní mokradí a ich zdrojov pre blaho celého ľudstva.

Ramsarský dohovor je jediný celosvetový environmentálny dohovor, ktorý sa zaoberá určitým ekosystémom. Členské krajiny dohovoru pochádzajú zo všetkých geografických regiónov sveta.

Ramsarský dohovor považuje za mokrade rôzne typy biotopov – jazerá, rieky, močiare, mokré lúky, rašeliniská, oázy, ústia a delty riek, prílivoé plochy, pobrežné územia, mangrovy, koralové útesy, ale aj človekom vytvorené útvary, ako sú rybníky, rýžové polia, vodné nádrže a pod.

Lokality, ktoré sú predmetom ochrany podľa Ramsarského dohovoru, sa nazývajú **ramsarské lokality**. Sú zapísané do **Zoznamu mokradí medzinárodného významu** a ich ochrana si vyžaduje zvýšenú pozornosť z hľadiska výskytu vodného vtáctva, ale aj iných organizmov (napr. rýb, vzácných rastlín) a spoločenstiev z hľadiska vodohospodárskej funkcie alebo ich unikátnosti. Zoznam obsahuje vyše 1 900 lokalít s celkovou výmerou takmer 187 miliónov hektárov v 160 zmluvných stranách dohovoru.

Zo Slovenska je do ramsarského zoznamu zapísaných štrnásť lokalít pokrývajúcich viac než 40 tisíc hektárov. Patria sem rôzne typy mokradí – rieky, lužné lesy, rašeliniská i rybníky a podzemné vody jaskýň. Každá z nich je významná tým, že obsahuje reprezentatívne, vzácne alebo jedinečné typy mokradí, alebo vytvára životné podmienky pre zraniteľné, ohrozené alebo kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov či celých spoločenstiev.

Ramsarský dohovor sa na Slovensku a v celých Karpatoch presadzuje aj prostredníctvom **Karpatskej iniciatívy pre mokrade**. Je to regionálna iniciatíva Ramsarského dohovoru, ktorá zabezpečuje jej realizáciu v Karpatskom regióne a je partnerstvom vlád siedmich karpatských krajín, medzivládnych inštitúcií (vrátane sekretariátov Ramsarského a Karpatského dohovoru), mimovládnych a iných organizácií majúci záujem o ochranu mokradí.

Financované z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) v rámci projektu: „Zabezpečenie starostlivosti o mokrade SR, zvyšovanie environmentálneho povedomia o mokradiach a budovanie kapacít“.

Ramsarská lokalita Domica

Okres Rožňava, rozloha: 621,76 ha, vyhlásená r. 2001
Ide o podzemné krasové mokrade v časti 25 km dlhého cezhraničného jaskynného systému Domica-Baradla, ktoré sú súčasťou typického a najväčšieho podzemného hydrologického systému planinového krasu na cezhraničnom území Slovenska a Maďarska.

Ramsarská lokalita Dunajské luhy

Okres Bratislava II, Bratislava V, Dunajská Streda, Komárno, Senec, rozloha: 14 488,00 ha, vyhlásená r. 1993
Jedna z najväčších vnútrozemských delť v strednej Európe. Predstavuje systém riečnych ramien, mŕtvych ramien, lužných lesov a iných mokradí na 80 km slovensko-maďarskom úseku Dunaja medzi Bratislavou a Zlatnou na Ostrove.

Ramsarská lokalita Jaskyne Demänovskej doliny

Okres Liptovský Mikuláš, rozloha: 1 448,00 ha, vyhlásená r. 2006
Súčasť najdlhšieho jaskynného systému na Slovensku s celkovou dĺžkou 35 044 metrov. Pozostáva z deviatich speleologicky prepojených jaskýň a z ďalších pridružených menších jaskýň. Hydrologické a hydrogeologické vlastnosti územia ovplyvňujú podzemné mokrade vytvárajúce vhodné životné podmienky pre existenciu vzácných a ohrozených vodných bezstavovcov, ako aj suchozemských organizmov závislých na týchto podmienkach.

Ramsarská lokalita Latorica

Okres Trebišov a Michalovce, rozloha: 4 404,70 ha, vyhlásená r. 1993

Lokalita predstavuje časť medzihrádzového priestoru rieky Latorica, od hraníc s Ukrajinou po sútok s Laborcom, v južnej časti Východoslovenskej roviny, s rôznymi typmi aluviálnych mokradí. Ramsarská lokalita sa nachádza na území CHKO Latorica (15 620,4 ha) vyhlásenej v roku 1990.

Ramsarská lokalita Niva Moravy

Okres Bratislava IV, Malacky, Senica, Skalica, rozloha: 5 380,00 ha, vyhlásená r. 1993

Ramsarská lokalita Niva Moravy zahŕňa slovenský úsek rieky Moravy od obce Brodské po jej sútok s Dunajom pri Devine, ako aj najhodnotnejšiu časť jej záplavového územia blízko hraníc s Rakúskom a Českou republikou. Väčšia časť leží v území CHKO Záhorie a zahŕňa aj niektoré rezervácie. Je súčasťou trilaterálnej ramsarskej lokality Niva na sútoku riek Morava-Dyje-Dunaj.

Ramsarská lokalita Mokrade Oravskej kotliny

Okres Námestovo, Tvrdošín, rozloha: 9 287,00 ha, vyhlásená r. 1998

Lokalita predstavuje mozaiku pôvodne rozsiahlych komplexov rašelinísk a močiarov v pohraničnom slovensko-poľskom regióne Oravsko-Nowotarskej kotliny. Nachádzajú sa tu komplexy lesných i nalesných rašelinísk vrchoviskového, slatinného i prechodného typu, podhorské vodné toky, krovité močiare aj významná umelá mokraď – Oravská priehrada.

Ramsarská lokalita Mokrade Turca

Okres Martin, Turčianske Teplice, rozloha: 750,00 ha, vyhlásená r. 1998

Lokalita je mozaikou mokradňových ekosystémov rôzneho typu v Turčianskej kotline. Rieka Turiec a niektoré prítoky sa vyznačujú meandrujúcim korytom s málo narušeným vodným režimom, zachovanou vegetáciou a faunou. Lokalita má medzinárodný význam z dôvodu výskytu druhov rýb a benthických organizmov (viac ako 1 000 druhov).

Ramsarská lokalita Parížske močiare

Okres Nové Zámky, rozloha: 184,00 ha, vyhlásená r. 1990
Ramsarská lokalita Parížske močiare leží v juhovýchodnej časti Podunajskej nížiny a Hronskej pahorkatiny na juhozápadnom Slovensku. Potok Paríž, ktorého údolie je pomerne dlhé a úzke, vytvára medzi obcami Nová Veska a Gbelce rozšírenú plytkú panvu dlhú cca 3 km a širokú 1 km. Charakteristické sú rozsiahle močiare a zársy trste, zastúpené sú tu tiež tečúce vody (potok a umelý kanál), krovité močiare, mokré lúky a umelá nádrž.

Ramsarská lokalita Poíplie

Okres Levice, Veľký Krtíš, rozloha: 410,87 ha, vyhlásená r. 1998
Lokalita je zvyškom cezhraničného mokradňového ekosystému povodia Iplľa na juhu stredného Slovenska nadväzujúceho na rozľahlejšie mokrade v Maďarsku, ktoré sú tiež ramsarskou lokalitou. Územie je unikátnym komplexom dobre zachovaných mokradňových biotopov pozdĺž strednej a spodnej časti rieky v rámci panónskeho biogeografického celku.

Ramsarská lokalita Rieka Orava a jej prítoky

Okres Dolný Kubín, Tvrdošín, rozloha: 865,00 ha, vyhlásená r. 1998
Územie je príkladom podhorského riečného ekosystému na severnom Slovensku, patrí k najzachovanejším a najvýznamnejším svojho druhu v strednej Európe. Riečny systém rieky Orava s takmer nepretržite po pobrežnou vegetáciou karpatských prítokných jelsín s jelšou sivou a vysokobylinnými niv sa vyznačuje vysokou biologickou diverzitou.

Ramsarská lokalita Alúvium Rudavy

Okres Malacky, Senica, rozloha: 560,00 ha, vyhlásená r. 1998
Ramsarská lokalita predstavuje neregulované časti tokov Rudava a Rudávka, ktoré pretekajú cez viete piesky Záhorskej nížiny na západnom Slovensku. Ide o reprezentatívnu ukážku meandrujúcich malých nížinných tokov a prírhlých mokradí. Toto územie je považované za jedno z najzachovanejších malých nížinných riečnych ekosystémov na Slovensku.

Ramsarská lokalita Senné-rybníky

Okres Michalovce, Sobrance, rozloha: 424,60 ha, vyhlásená r. 1990
Ramsarská lokalita Senné-rybníky leží v Senianskej depresi, v minulosti rozsiahlej sezónne zaplavovanej mokrade Východoslovenskej roviny, na významnej migračnej trase vodných vtákov. Územie lokality predstavuje umelá vodná plocha s prírhlými periodicky zaplavovanými lúkami a krovitými močiami, súčasťou je aj 13 rybníkov patriacich k väčšej rybníčnej sústave ľaňovce. Je tiež dôležitým hniezdiskom vzácných vodných vtákov.

Ramsarská lokalita Šúr

Okres Pezinok, rozloha: 1 136,60 ha, vyhlásená r. 1990

Lokalita je zvyškom rozsiahlych mokradí, ktoré sa v minulosti rozkladali pozdĺž južného okraja Malých Karpát a ktoré boli postupne rozdrobené a premenené poľnohospodárstvom a výstavbou. Je najväčším a najzachovanejším komplexom jelšového slatinného lesa na Slovensku a v strednej Európe.

Ramsarská lokalita Alúvium Tisy

Okres Košice, rozloha: 735,00 ha, vyhlásená r. 2004

Lokalita sa nachádza v najjuhuovýchodnejšom cípe Slovenska a Východoslovenskej nížiny a zahŕňa 6 km úsek rieky Tisa na území SR a jej alúvium v prihraničnej polohe s Ukrajinou a Maďarskom. Lokalita je súčasťou multilaterálneho ramsarského územia v povodí hornej Tisy (Rumunsko, Ukrajina, Maďarsko, Slovensko), pričom je deklarovaná ako cezhraničná slovensko-maďarská Ramsarská lokalita Údolie hornej Tisy.